

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра економіки та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан економічного факультету
Віталій ДЯЧЕК
26.05.2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Вступ до фаху

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань D Бізнес, адміністрування та право
(шифр і назва)
спеціальність D3 Менеджмент
(шифр і назва)
освітні програми Менеджмент і лідерство
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)
факультет Економічний

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету «26» серпня 2025 року, протокол № 18

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Дмитро БАБИЧ доктор економічних наук, професор, професор закладу вищої освіти кафедри економіки та менеджменту

Програму схвалено на засіданні кафедри економіки та менеджменту
Протокол від «26» серпня 2025 року № 1

В.о. завідувача кафедри економіки та менеджменту

Лариса ТЄШЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньої професійної програми (керівником проектної групи) Менеджмент і лідерство
назва освітньої програми

Гарант освітньої і професійної програми
(керівник проектної групи)

Ольга КРИКУН

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна
Протокол від «26» серпня 2025 року № 1

Голова науково-методичної комісії економічного факультету

Дар'я ЗАГОРСЬКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Вступ до фаху» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальність (напрямок) D3 Менеджмент

освітня програма Менеджмент і лідерство

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Основною метою викладання дисципліни «Вступ до фаху» є ознайомлення студентів з особливостями майбутньої професії, її змістом та завданнями управлінської діяльності, роллю керівників різних рівнів в управлінні сучасними підприємствами, особливостями організації підготовки фахівців з менеджменту.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- ознайомлення студентів з основними положеннями про організацію вищої освіти в Україні та її особливостями у ЗВО;
- ознайомлення з особливостями організації навчальної, науково-дослідницької, самостійної і виховної роботи у ЗВО, на відповідному факультеті, на випусковій кафедрі;
- визначення місця та ролі фахівця з менеджменту організацій і адміністрування; ознайомлення студентів зі змістом навчального плану підготовки фахівців, структурою, послідовністю і взаємозв'язком між дисциплінами;
- визначення видів, місця, змісту і термінів навчальної, комплексної бакалаврської, комплексної з фаху та переддипломної практик, стажування у забезпеченні ґрунтовних практичних умінь і навичок у підготовці фахівця;
- ознайомлення студентів зі сферою їх майбутньої професійної діяльності, переліком основних типів підприємств;
- доведення до відома студентів переліку посад, що може обіймати випускник даного професійного спрямування на підприємствах;
- надання студентам стислого огляду змісту освітньо-професійної програми фахівця відповідного професійного спрямування напряму «Менеджмент», а також ознайомлення з кваліфікаційними вимогами та основними видами і змістом діяльності менеджера.

1.3. Кількість кредитів: денна форма навчання – 5;
заочна (дистанційна) форма навчання – 5

1.4. Загальна кількість годин:

денна форма навчання – 150 год.;

заочна (дистанційна) форма навчання – 150 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1 - й	1 - й
Семестр	
1- й	1- й
Лекції	
32 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
86 год.	138 год.
У тому числі індивідуальні завдання	
- год.	- год.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

Загальні компетентності:

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові (предметні) компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації;

ФК 3. здатність визначати перспективи розвитку організації;

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер організації.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи

ПРН 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

1. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Вища освіта в Україні

Зміст: Система вищої освіти в Україні та перспективи її розвитку. Ступеневість вищої освіти, стисла характеристика освітньо-кваліфікаційних рівнів підготовки фахівців. Напрями підготовки та спеціальності. Система стандартів вищої освіти. Варіативні освітньо-кваліфікаційні характеристики та освітньо-професійні програми всіх рівнів підготовки з професійного спрямування «Менеджмент організацій і адміністрування».

Тема 2. Організація навчального та виховного процесу у ЗВО

Зміст: Місце ЗВО у системі вищої освіти та системі підготовки кадрів вищими навчальними закладами для економіки України. Загальні відомості про ЗВО. Роль навчальної, науково-дослідної, самостійної та громадської

діяльності студентів у формуванні фахівців з менеджменту організацій і адміністрування. Ознайомлення з навчальним планом: графік навчання, навчальні дисципліни та послідовність їх вивчення, структурно-логічна схема, загальний обсяг навчальних годин та їх структура за формами організації навчання (аудиторна, самостійна робота), видами аудиторних занять (лекції, практичні та лабораторні заняття). Характеристика навчально-методичних комплексів дисциплін з фаху.

Організація навчальної роботи на випусковій кафедрі. Види і зміст навчальних занять. Організація та методика впровадження різноманітних форм контролю знань студентів. Організація самостійної роботи студентів (СРС) та форми її контролю. Організація виховної роботи на випусковій кафедрі зі студентами.

Тема 3. Роль дослідження у розвитку управління.

Зміст: Роль проблеми, як предмета дослідження. Фактори, що визначають дослідження. Дослідження, як одна з функцій сучасного менеджера. Мислення як невід'ємна частина процесу дослідження. Система управління. Підходи в дослідженні управлінських ситуацій. Методи і етапи роботи з фактами в процесі дослідження. Практика, як засіб перевірки істинності результатів дослідження.

Тема 4. Організаційні засади науково-дослідної роботи.

Зміст: Типи, форми, а також написання результатів дослідження: Типи досліджень. Принципи-критерії оцінки результатів дослідження. Оформлення результатів наукового дослідження у різні форми літературної продукції. Форми організації усного наукового спілкування. Методи, засоби викладення наукового дослідження. Презентація наукового дослідження: Наукові заходи. Доклад, як ключовий елемент презентації дослідження. Мова та стиль подачі матеріалу в докладі. Структура доповіді. Типові помилки при написанні доповіді. Відео презентація. Структура відео презентації. Оформлення слайдів.

Тема 5. Інформаційне забезпечення досліджень. Оформлення науково-дослідної роботи.

Зміст: Оформлення тексту. Оформлення графічного матеріалу. Загальні вимоги до оформлення результатів наукового дослідження. Оформлення додатків. Інформація, її місце в процесі проведення дослідження. Джерела інформації. Сбір інформації. Систематизація інформації, Обробка та аналіз інформації. Правила літературних джерел.

Тема 6. Професія «менеджер»: зміст, характер та сфера майбутньої професійної діяльності.

Зміст: Менеджер як організатор конкретних видів діяльності в організації. Робота менеджера низового, середнього і вищого рівня, управління організацією. Типи підприємств, види організацій на ринку товарів та послуг. Проблеми удосконалення функцій менеджменту: планування, організовування, мотивування, контролювання та координування діяльності організації. Перелік професійних назв робіт, які здатні виконувати фахівці за напрямом підготовки «Менеджмент».

Тема 7. Організація різних видів діяльності на підприємстві

Зміст: Характер організації управління діяльністю організацій (організаційна структура управління підприємством, характеристика окремих структурних підрозділів, їх функціонального призначення, прав, обов'язків, характер регламентації діяльності окремих працівників підприємства (контракти, посадові інструкції тощо). Організація планово-економічної діяльності на підприємстві. Організація роботи з персоналом підприємств. Оцінка кадрової політики, яка провадиться на підприємстві. Організація маркетингової та комерційної діяльності на підприємстві. Функції та завдання, які виконують фахівці відповідних служб. Основні постачальники ресурсів та споживачі продукції (робіт, товарів, послуг) підприємства.

Тема 8. Роль менеджера у підвищенні соціально-економічної ефективності функціонування сучасних підприємств

Зміст: Функції, типові завдання та уміння, якими повинен володіти менеджер з метою забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємства. Розробка стратегічних напрямів розвитку підприємства. Планування і прогнозування діяльності підприємства. Розробка і впровадження нововведень. Формування оптимального асортименту продукції. Управління персоналом. Прийняття управлінських рішень. Організація антикризового управління. Управління якістю та конкурентоспроможністю продукції. Здійснення збутової та комерційної діяльності. Формування іміджу підприємства. Контроль виконання управлінських рішень.

Тема 9. Особливості професійного самовизначення менеджера

Зміст: Формування адекватного уявлення студента про управлінську діяльність, її специфіку; підсилення професійної мотивації і розвиток цільових установок; актуалізація професійно значущих рис особистості фахівця. Визначення індивідуальних професійних інтересів студентів. Методи самооцінки студентів: пізнання студентами власних професійних здібностей, визначення стартових умов та діапазону творчого потенціалу.

Тема 10. Ключові компетенції менеджера

Зміст: Вимоги до особистості менеджера. Ділові властивості: компетенції (професійні знання та практичний досвід) й організаторські здібності. Особистісні властивості; вольові та морально-психологічні риси, здоров'я та спосіб життя. Підприємливість та комунікабельність. Лідерство. Методи оцінки особистісних властивостей менеджера - кількісні та якісні, прогностичні та практичні. Самовдосконалення.

Тема 11. Психологія управлінської діяльності.

Зміст: Психологічні закономірності управлінської діяльності. Методологічні підходи до управління. Основний зміст діяльності керівників різних рівнів управління. Особистість в управлінському процесі. Психологія управління групою. Психологія конфлікту і способи його дозволу. Створення іміджу, як складова частина культури спілкування. Ухвалення управлінських рішень.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б.	інд .	с.р.		л	п	ла б.	інд .	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Вища освіта в Україні	14	2	2	-	-	10	14	1	-	-	-	13
Тема 2. Організація навчального та виховного процесу у ЗВО	14	2	2	-	-	10	14	-	1	-	-	13
Тема 3. Роль дослідження у розвитку управління	14	4	4	-	-	6	14	1	-	-	-	13
Тема 4. Організаційні засади науково - дослідної роботи.	14	4	4	-	-	6	14	1	-	-	-	13
Тема 5. Інформаційне забезпечення досліджень. Оформлення науково-дослідної роботи.	14	2	2	-	-	10	14	-	1	-	-	13
Тема 6. Професія «менеджер»: зміст, характер та сфера майбутньої професійної діяльності.	14	4	4	-	-	6	14	1	1	-	-	12
Тема 7. Організація різних видів діяльності на підприємстві	14	4	4	-	-	6	14	1	-	-	-	13
Тема 8. Роль менеджера у підвищенні соціально-економічної ефективності функціонування сучасних підприємств	12	2	2	-	-	8	12	-	1	-	-	11
Тема 9. Особливості професійного самовизначення менеджера	12	2	2	-	-	8	12	-	1	-	-	11
Тема 10. Ключові компетенції менеджера	14	4	4	-	-	6	14	-	1	-	-	13
Тема 11. Психологія управління	14	2	2	-	-	10	14	1	-	-	-	13
Усього годин	150	32	32	-	-	86	150	6	6	-	-	138

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	2	3	-
1	Вища освіта в Україні	2	1
2	Організація навчального та виховного процесу у ЗВО	2	-
3	Роль дослідження у розвитку управління.	4	-
4	Організаційні засади науково-дослідної роботи.	4	-
5	Інформаційне забезпечення досліджень. Оформлення науково-дослідної роботи	2	1
6	Професія «менеджер»: зміст, характер та сфера майбутньої професійної діяльності.	4	1
7	Організація різних видів діяльності на підприємстві	4	-
8	Роль менеджера у підвищенні соціально-економічної ефективності функціонування сучасних підприємств	2	1
9	Особливості професійного самовизначення менеджера	2	1
10	Ключові компетенції менеджера	4	1
11	Психологія управління	2	-
	Разом	32	6

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість Годин	
		Денна	Заочна
1	2	3	4
1	Вивчення наукової літератури та тезисне конспектування першоджерел за темами 1-11	20	35
2	Підготовка до виконання самостійної роботи за темою реферату (перелік додається)	20	35
3	Підготовка до практичних занять за темою (презентація, висвітлення головних аспектів проблеми та підготовка до дискусії)	20	33
4	Підготовка до підсумкового семестрового контролю за темами 1-11	26	35
	Разом	86	138

Теми рефератів для самостійного опрацювання студентами денної та заочної форми навчання

1. Соціально-економічна природа менеджменту організацій.
2. Функції та види менеджменту. Принципи менеджменту.
3. Процес управління та його характерні риси.
4. Організація управління та його риси.
5. Структури управління та їх характеристика.
6. Основні напрямки розвитку наукового менеджменту.
7. Планування та прогнозування діяльності організацій.

8. Стратегії управлінської діяльності.
9. Організаційні структури управління.
10. Методи управління.
11. Методологія класифікацій організації.
12. Основні концепції сучасного управління.
13. Управлінський персонал та його характеристика.
14. Сучасні вимоги до підготовки менеджерів.
15. Категоріальний апарат теорії управління.
16. Роль менеджера в організації.
17. Теорії організації та їх характеристика.
18. Місія та цілі організації.
19. Ресурси організації та управління ними.
20. Антикризовий менеджмент та його характеристика.
21. Стратегія управління організацією.
22. Управління проектами та його сутність.
23. Управління інвестиційними процесами.
24. Фінансовий менеджмент в організації.
25. Кадровий менеджмент та його характеристика.
26. Стратегії управління.
27. Управління маркетинговою діяльністю.
28. Менеджмент зовнішньої економічної діяльності.
29. Мотиваційні аспекти в менеджменті.
30. Технологія прийняття управлінських рішень.
31. Управління логістичними процесами.
32. Управління маркетинговою діяльністю.

6. Індивідуальні завдання

Не заплановано навчальним планом.

7. Методи навчання

При викладанні дисципліни «Вступ до фаху» для студентів економічного факультету, засвоєння ними навчального матеріалу й набуття практичних навиків використовуються наступні методи навчання.

Методи навчання, спрямовані на досягнення освітніх цілей:

- лекції, подаються у словесній формі та передають суть наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою (лектором викладається основний зміст програмного навчального матеріалу, студент повинен конспектувати той матеріал, на якому головну увагу акцентує лектор); спрямовані на поглиблення теоретичних уявлень щодо опанування термінологічної системи різних галузей знань та діяльності у сфері менеджменту організацій.

- практичні заняття (реалізуються кількома навчальними завданнями: засвоєння теоретичного матеріалу лекційного курсу; практичні роботи;

перевірка виконання самостійних завдань) практичні методи навчання спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання, вони сприяють глибшому засвоєнню теоретико-методичного навчального матеріалу, формуванню практичних умінь і навичок, логічному завершенню пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу;

- самостійна робота (виконується студентами в час після прослуховування лекції, перед практичними заняттями чи проміжного контролю - вдома, у бібліотеках, комп'ютерних класах тощо). Самостійна робота є основним способом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів: списки рекомендованих джерел і літератури, питання для самоконтролю, тести, пакети контрольних завдань, електронні версії лекцій тощо.

- консультація – форма індивідуальної роботи здобувача із викладачем, спрямована на вирішення труднощів, які виникли під час вивчення лекційного матеріалу та самостійної роботи, і за наявності бажання здобувача отримати більш поглиблене знання стосовно предмету навчальної дисципліни.

Ефективне навчання неможливе без широкого використання наочних методів. Вони зумовлені діалектичними закономірностями пізнання й психологічними особливостями сприймання. Наочні методи передбачають насамперед використання ілюстрації. Ілюстрація – метод навчання, за якого предмети й процеси розкриваються через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки, таблиці та інше на слайдах презентацій під час проведення лекційних й практичних занять зі студентами та самостійної роботи).

8. Методи контролю

Вивчення курсу супроводжується проведенням поточного (поточний контроль знань у вигляді тестів, доповідей, презентацій проектів, усних опитувань) та підсумкового контролю (залікова робота).

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на лекційних та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей.

Основними завданнями контролю є: оцінювання рівня засвоєння студентами програмного матеріалу дисципліни на протязі семестру; мотивація студентів до систематичної активної роботи протягом семестру; інформування студентів про якість їхньої роботи з вивчення дисципліни.

Поточний контроль знань складається з активної роботи студента під час практичних занять у вигляді індивідуальних відповідей, вирішення ситуаційних завдань, виступу з доповідями, презентаціями та захисту досліджуваної теми.

Підсумковий контроль Оцінкою підсумкового семестрового контролю є сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни у розмірі не більше 100 балів

9. Схема нарахування балів для підсумкового семестрового контролю в формі заліку

Оцінкою підсумкового семестрового контролю є сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни у розмірі не більше 100 балів. Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач вищої освіти при підсумковому семестровому поточному та підсумковому контролі, складає 100.

для денної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота											Сума
Теми											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	100
8	8	8	10	9	9	10	10	8	10	10	

T1, T2 ... – теми розділів.

для заочної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота											Сума
Теми											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	100
8	8	8	10	9	9	10	10	8	10	10	

T1, T2 ... – теми розділів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	
	не зараховано

10. Рекомендована література

1. Аналіз фінансової звітності підприємства: Навчальний посібник. Харків: ХНЕУ, 2019. 240 с.
2. Белінський П.І. Менеджмент виробництва та операцій: підруч. для студ. ЗВО. Київ: Центр навч. л-ри, 2015. 624 с.
3. Виноградський М.Д., Шканова О.М. Управління персоналом: навч. посіб. для студ. ЗВО, 2-е вид. Київ: Центр учб. л-ри, 2009. 502 с.
4. Гриньова В.М. Організація виробництва: підручник. Київ: Знання, 2009. 584 с.
5. Гуменник В.І., Кондур О.С. Менеджмент організацій: навч. посібник. Київ: Знання, 2012. 503 с.
6. Дикань Н.В. Менеджмент: навч. посіб. Київ: Знання, 2018. 389 с.
7. Діденко В.М. Менеджмент: підручник. Київ: Кондор, 2008. 584 с.
8. Економіка та організація виробництва: підручник. Київ: Знання, 2017. 678 с.
9. Іщенко Тетяна Організація інформаційно-консультаційної діяльності: підручник. Київ: Ліра-К, 2015. 416с.
10. Філіппова Світлана Механізми та інструменти менеджменту діяльності сучасного підприємства. Київ: Центр навч.літ., 2017. 176
11. Закон України «Про вищу освіту»: Відомості Верховної Ради України. 2014. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
12. Маркетинговий менеджмент: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл./ за ред. М.І. Белявцева, Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 407 с.
13. Менеджмент: навч. посіб. / Г.Є. Мошек, М.М. Ковальчук, Ю.В. Поканєвич, та ін.; за заг. ред. Г.Є. Мошека. Київ: Ліра-К, 2015. 550 с.
14. Науковий журнал «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку» Випуск 5, Номер 1, 2023. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/smeu>
15. Психологія управління в організації: навчальний посібник / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько. Вінниця, 2016. 150 с.
16. Осовська Г. В., Осовський О. А. Менеджмент: підручник. Київ: Кондор-Видавництво, 2015. 563 с.
17. Рульєв В.А. Менеджмент: навч. посіб.: для студ. ЗВО. Київ: Центр учб. л-ри, 2011. – 312 с.
18. Скібіцький О.М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент: навч. посіб. для студ. ЗВО. Київ: Центр учб. л-ри, 2009. 406 с.
19. Стадник В.В. Менеджмент: підручник 2-ге вид. Київ: Академвидав, 2007. 472 с.
20. Ходаківський Є. І. Психологія управління. Підручник. 3-тє вид. перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 664 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Сервер Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Нормативні акти України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

3. Державний фонд фундаментальних досліджень URL: www.education.gov.ua
4. Міністерство освіти і науки України URL: www.mon.gov.ua
5. Національна академія наук України URL: <http://www.nas.gov.ua>
6. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Економічна» URL: <https://periodicals.karazin.ua/economy>

Рекомендоване методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни Навчальна практика «Вступ до фаху».
2. Наскрізна програма практики : методичні вказівки для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю D3 «Менеджмент» освітньо-професійних програм підготовки «Менеджмент організацій», «Бізнес- менеджмент», «Адміністративний менеджмент» [Електронний ресурс] / уклад. Г. О. Дорошенко, Д. В. Бабич, С. М. Бабич, О. В. Жадан, О. О. Крикун, Л. Л. Калініченко, С. М. Нескородеєв, І. А. Тернова, Л. В. Тешева. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2025. – 28 с. (PDF) URI <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/21846>